

4. Доручення № 6368/Зр від 17. 04. 2013 р. «Про доопрацювання проекту Комплексного плану заходів із формування позитивного іміджу органів внутрішніх справ України на 2013–2014 роки».

5. Положення про Громадську раду при Міністерстві внутрішніх справ України // Схвалено на засіданні Громадської ради при Міністерстві внутрішніх справ України (протокол № 1 від 1 лютого 2013 р.).

6. Коваленко С. Пілотний проект: політ нормальний? // Іменем Закону: громадсько-правовий тижневик. – 2012. – № 1–2 (5803–5804). – С. 10–13.

7. Долгополов А. М. Організаційно-правові питання діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону в Україні: Дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Долгополов Анатолій Миколайович. – К., 2008.

Концептуальні засади забезпечення органів кримінального судочинства новітніми засобами пізнання

Петро БІЛЕНЧУК,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правосуддя
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Концепція всеукраїнського проекту забезпечення органів судової влади новітніми засобами пізнання ґрунтується на системному аналізі нинішнього стану судової системи та досягненні сучасної ролі й нового призначення суду в контексті розвитку держави й визначає мету, цілі та завдання, принципи й механізми, а також очікувані результати впровадження новітніх засобів пізнання у сферу кримінального судочинства.

Головна мета концепції – утвердження судової гілки влади, яка має забезпечувати правосуддя і судочинство та здійснювати судовий контроль у державі за дотриманням прав і свобод людини та громадянина на засадах: 1) верховенства права; 2) законності; 3) рівності перед законом і судом; 4) поваги до людської гідності; 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; 6) недоторканності житла чи іншого володіння особи; 7) таємниці спілкування; 8) невтручання у приватне життя; 9) недоторканності права власності; 10) презумпції невинуватості; 11) свободи від самовикриття та права не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; 12) заборони

двічі притягувати до юридичної відповідальності за одне й те саме правопорушення; 13) забезпечення права на судовий захист; 14) доступу до правосуддя; 15) змагальності; 16) безпосереднього дослідження показань, речей і документів; 17) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; 18) публічності; 19) диспозитивності; 20) гласності та відкритості судового розгляду; 21) розумності строків судочинства; 22) мови, якою здійснюється судочинство.

Згідно зі ст. 6, 8, 124–131 Конституції України судова влада в Україні – це – самостійна і незалежна гілка державної влади, створена, по-перше, для розв'язан-

ня згідно з чинним законом соціальних конфліктів між державою і громадянами, самими громадянами, юридичними особами; по-друге, для контролю за конституційністю законів; по-третє, для захисту прав громадян у їхніх взаємовідносинах з органами виконавчої влади і посадовими особами, зокрема, контролю за дотриманням прав громадян під час запобігання і розслідування злочинів та здійснення оперативно-розшукових заходів; по-четверте, встановлення найзначущіших юридичних фактів. Звичайно, для реалізації цієї мети, і завдань необхідно мати відповідний арсенал наукових засобів пізнання.

Концепція проекту на основі фундаментальних та прикладних досліджень окреслює напрями поетапно-го втілення місії судової гілки влади, що передбачає застосування засобів пізнання у сфері кримінального судочинства для виконання концептуальних завдань правосуддя, інтеграцію до європейських та світових структур, розвиток теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, теорії оперативно-розшукового пізнання, реформування органів правосуддя.

Кінець ХХ – початок ХХІ століть позначився небувалими світоглядними, правовими, економічними, соціальними, екологічними, психологічними, політичними суперечностями, загострення яких загрожує розвитку й існуванню не лише окремих держав, а й земній цивілізації. У такій ситуації зростає роль суду, бо судова влада призначена саме для захисту людини, суспільства, держави від протиправної поведінки деяких громадян і організацій, а також охорони прав і свобод громадян, контролю за діяльністю інших гілок влади, що зобов'язує забезпечувати конституційність, законність і справедливість їхніх дій і прийняття відповідних організаційно-правових управлінських рішень у сфері кримінального судочинства.

Щоб донести ідеї проекту до конкретних виконавців, потрібно задіяти сучасні механізми освітнього процесу й науково-дослідницької діяльності, здійснити масштабні навчальні, наукові, видавничі заходи, провести представницькі наукові форуми за результатами системних досліджень теорії, методології і практики застосування новітніх засобів пізнання у сфері кримінального судочинства.

З огляду на масштабність проекту необхідно урізноманітнити і джерела його фінансування та ресурсного забезпечення. Для втілення цього проекту в практику кримінального судочинства, крім коштів державного та місцевих бюджетів, потрібно залучати й кошти освітянських і наукових установ, органів суддівської адміністрації, Верховної Ради України, Міністерства юстиції, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Державної податкової адміністрації, Генеральної прокуратури, Міністерства оборони, Міністерства надзвичайних ситуацій, а також приватні внески вітчизняних і зарубіжних юридичних та фізичних осіб, міжнародних організацій та ін.

Серед головних напрямів реалізації проекту – ухвалення розроблених на основі чинної Конституції України законів України, проектів нових законів та нормативно-правових актів, спрямованих на втілення у сферу кримінального судочинства новітніх засобів пізнання, сформованих на базі фундаментальних та прикладних досліджень теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, оперативно-розшукової діяльності, інформатики, кібернетики, нейробіології, психології, фізики, хімії, біології тощо.

На цій основі започатковується нова парадигма наукової судової політики, інтегрованої як стратегічний модуль судової реформи. Це дасть змогу поширювати

в органах судової влади вітчизняні та зарубіжні інтелектуальні надбання, об'єднувати зусилля з науковими колективами інших країн для спільного вдосконалення положень теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, оперативно-розшукової діяльності, науки організації та управління і адміністрування в судах.

Оновлення теорії судового пізнання, кримінально-го процесу, криміналістики та вдосконалення практики кримінального судочинства на основі надбань національної, європейської і світової філософсько-правової думки зумовлює потребу в створенні нової спеціальної структури – Інституту справедливості, стратегічною метою діяльності якого було б утвердження в національному, європейському і світовому просторах нової парадигми юридичного мислення стосовно призначення і функції правосуддя та сфери кримінального судочинства. До основних завдань слід віднести збереження, накопичення і систематизацію надбань української наукової школи аналітичної філософії права, гносеології права, теорії судового пізнання, їх подальший розвиток і поширення.

У діяльності Інституту справедливості, розрахованій на тривалу перспективу, потрібно передбачити здійснення піонерних наукових розвідок принципово нового спрямування. Фундаментальні дослідження стосуються подальшого розвитку надбань української наукової школи аналітичної філософії права, гносеології права, теорії судового пізнання, кримінального процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності, а прикладні – розроблення новітніх засобів пізнання для сфери кримінального судочинства і їх упровадження та застосування в органах правосуддя і судочинства як в Україні, так і за її межами.

Очікуваними результатами фундаментальних досліджень мають стати відкриття новітніх інноваційних технологій і розроблення нових засобів, методів, методик пізнання юридичних фактів, з'ясування механізму дії нових законів і закономірностей досліджуваних об'єктів з природничо-гуманітарних і технічних позицій. Створення цілісної системи наукового забезпечення історії, теорії і методології судового пізнання має структурно охоплювати: а) засоби і методи теорії судового пізнання, доказування, розслідування; б) засоби і методи пізнання науки кримінально-процесуального права (процесуальні засоби пізнання); в) засоби і методи пізнання науки криміналістики (історія, теорія, техніка, тактика, мистецтво, стратегія, системологія, методика); г) засоби пізнання спеціальної техніки; д) засоби пізнання судової експертології; е) засоби і методи оперативно-розшукового пізнання; є) засоби і методи процесуального і оперативно-розшукового переслідування; ж) організаційні та управлінські засоби пізнання та суддівського адміністрування; з) інформаційно-аналітичні засоби пізнання тощо.

Особливу увагу слід звернути на дослідження таких наукових напрямів, як теорія оперативно-розшукового пізнання та теорія процесуального і оперативно-розшукового переслідування, бо ці проблеми потребують оновлення у зв'язку з необхідністю дотримання міжнародних стандартів та прийняттям Закону України «Про судоустрій та статус суддів України» і нового Кримінального процесуального кодексу України.

Результатами цієї діяльності мають стати, з одного боку, узагальнення історіографічних, джерелознавчих, теоретичних, методологічних проблем судочинства, правосуддя та сфери кримінального судочинства, а з другого – «вписування», впровадження новітніх засобів пізнання в окремі сфери криміналь-

ного судочинства. Фундаментальні та прикладні дослідження Інституту справедливості відкриють перспективу модифікації судової освіти і судової науки, вдосконалення теорії і практики сфери кримінального судочинства, моделювання сценаріїв, ситуацій, створення алгоритмів, правил вирішення пізнавальних завдань як у сфері правосуддя загалом, так і у сфері кримінального судочинства зокрема.

Упровадження наукових результатів діяльності Інституту справедливості у сферу правосуддя має

сприяти реформуванню органів не тільки судової гілки влади, а й державної, місцевого самоврядування та громадянського суспільства. Реформи в органах судової гілки влади покликані сприяти створенню якісно нової системи правосуддя, забезпечити надійний судовий контроль за законністю і дотриманням конституційних прав і свобод людини та громадянина в процесі здійснення кримінального судочинства безпосередньо на підставі норм чинної Конституції України та законів України.

Еволюція світового волонтерського руху

Ярослава БУЗДУГАН,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного
та фінансового права
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

Олександра НИКОЛОВИЧ,
магістр Інституту
міжнародного бізнесу і менеджменту
Тернопільського національного
економічного університету

У сучасних умовах розвитку світового ринку праці за особливістю ознак, мотивації та реалізації як інноваційна форма соціально-трудових відносин вирізняється волонтерство. Послуги волонтерів з кожним роком стають дедалі більшим ресурсом розвитку соціальної сфери. У багатьох країнах Європи, Азії та Америки волонтерство є звичним явищем. Нині добровольців багатьох держав об'єднано в глобальний світовий волонтерський рух.

Основи волонтерства закладено англійцем Т. Мором, французом А. Дюнаном та ін. Сучасний стан та особливості статусу волонтерського руху досліджували вчені різних країн: М. Бостанджогло, Р. Колосова, М. Фурлан, К. Хаджи-Міцева, Г. Чейнен, О. Щекова, Д. Еберлі та інші. В узагальненні вітчизняного досвіду волонтерства можна виокремити прац О. Главник, О. Карпенко, Г. Крапівіної, Т. Лях, І. Пінчук та ін.

Мета цієї статті – дослідити розвиток, стан і статус світового волонтерського руху.

Однією з форм соціальної активності, де людина може реалізувати себе як особистість, є волонтерська діяльність. Вона здійснюється в різних сферах суспільного життя та може мати різні мотиви. Найчастіше в літературі описують альтруїстичне бажання допомогти іншим, але поряд із цим є потреба в спілкуванні, саморозвитку, набутті професійних знань та навичок, а наявність заохочень з боку організації також є вагомим стимулом для активної позиції людини у волонтерській діяльності [9, с. 350]. Наприклад, за даними Національного центру волон-